

Anarchističtí buřiči

Charakteristika:

- počátek 20. století
- bohémský způsob života
- prosazovali absolutní svobodu jednotlivce
- bouřili se proti všemu, především proti vládě
- bojovali jednotlivě, nebyli organizováni
- tvorba vychází z osobního prožitku
- S. K. Neumann založil časopis *Nový kult*, kde anarchisté mohli publikovat

Spisovatelé:

- **Fráňa Šrámek** (1877-1952)
- **Karel Toman** (1877-1946)
- **František Gellner** (1881-1914?)
- **Viktor Dyk** (1877-1931)
- **Stanislav Kostka Neumann** (1875-1945)

Fráňa Šrámek (1877-1952)

- Narodil se v Sobotce. Nedokončil studium práv.
- Protestoval proti militarismu (válce, zbraním) a proti Rakousku-Uhersku.
- Za své názory byl dvakrát vězněn.
- Byl raněn v 1. světové válce.
- **Poezie: Života bído, přec tě mám rád** (1905) - básnická sbírka se sociálními básněmi
- **Modrý a rudý** (1906) - modrý jako barva uniformy rezervisty (voják v záloze), a rudá je barva anarchistů. Obsahuje báseň *Raport*.

Karel Toman (1877-1946)

- Vlastním jménem Antonín Bernášek.
- Práva nedokončil.
- Byl to pražský bohém.
- Někdy pracoval jako redaktor či úředník.
- Napsal sbírku **Měsíce** (1918).

František Gellner (1881-1914?)

- 1896 - v humoristickém časopise otištěna báseň s názvem *15 lahví koňaku*.
- 1905 - 1911 - žil v Paříži bohémským životem (živil se kreslením karikatur).
- 1914 - odjel na haličskou frontu a už ho nikdo neviděl
- V jeho básních se objevuje ironie a sarkasmus.
- Napsal 2 sbírky:
Po nás ať přijde potopa (1901)
Radosti života (1903).

Anarchističtí buřiči

Fráňa Šrámek (1877-1952)

Raport

Na levém křídle a poslední
já budu stát,
a tušit nebude, oč prosit chci,
žádný kamarád -
a paty k sobě, špičky od sebe,
pro tebe, sne můj divný, pro tebe
já budu meldovat.

Hlásím, pane hejtmane,
že se mi zdál sen,
vojna byla a já ležel
v poli zastřelen;
a zrovna u mne váš kuň taky pad,
nám přáno bylo spolu umírat,
to z boží vůle jen.

To k ránu bylo as, neb měsíc zrud,
a váš kuň hlavu zdvih,
a zvláštní věc měl jako já
prostřelený břich,
a v jeho očích takový styd žal,
kdos divil se v nich, kdos se ptal
a ruce lomil v nich.

Že louky voní kol a jetely
a kvete řeřicha -
a on... kuň... což byl vinen čím?
má díru do břicha,
že na něm seděl kdos, už nesedí
a oči vědět chtí, však nevědí
a v hrdle vysychá...

Oh, v hrdle vysychá... A chtěl by
ržát...
že neví, neví proč?:
sluníčko zlaté, což neměl on tě rád -
ty už ho nechceš... proč?
proč necinkne už nikdy podkova,
proč nebe v krvi, nohy z olova -
hó, toč se, světe, toč...

Hlásím, pane hejtmane,
že byl to strašný sen,
ty oči zvířete, ty křičely
a z důlků lezly ven,

křičely na mne, jestli já to vím,
proč ležíme tu s břichem děravým -
co měl jsem říci jen...?

Hlásím, pane hejtmane,
a já to musím říct:
tož, člověk rád jde, člověk musí jít,
když pán chce, smrti vstříc -
však koní šetřte, prosím tisíckrát,
to dobytče se strašně umí ptát,
proč nesmí žítí víc...

Splav

Trápím se, trápím, myslím si,
kde bych tě nejraděj potkal.

Ulice střídám, parky a nábřeží,
bojím se krásných lží.
Bojím se lesa. V poledním lese
kdo miluje, srdce své neunese.
Na můj práh kdyby jsi vstoupila,
snad bys mne tím zabila.
Chtěl bych tě potkati v lukách.

V lukách je vlání
na všechny strany,
pokorné odevzdávání.
V lukách je nejprostší života stůl,
rozlomíš chleba, podáš ženě půl,
chléb voní zemí, bezpečný úsměv svítí,
až k pláči je prostý věneček z lučního
kvítí,
a oblaka jdou, přeběhlo světlo, přeběhl
stín,
muž má touhu rozsévače,
žena má úrodný klín...

Chtěl bych tě potkati v lukách.
šel bych ti vstříc.
A až bys mi odešla, ach, zvečera již,
bys na mne nemyslila víc,
jen na prosebný a děkovný můj hlas,
jako bych jen splavem byl,
který v lukách krásně zpívat slyšel...

Karel Toman (1877-1946)

Únor

Kdo ticho miluješ a samotu
a v lesích hlubokých a v míru sněžných polí
nasloucháš rytmu života,
zda někdy neslyšíš
hlas hlubin?

Zní z dálky karneval vražd, krve, umírání.
Mlčení země bolí.
Však dole
tep srdce chvěje se a skrytý pramen temnot
dere se k světlu.

A píseň mladých vod
tvé srdce opije a hlavu štěstím zmámí,
že v zoufalství snad, ve víře však nejsme sami.

František Gellner (1881-1914?)

Píseň zhýralého jinocha

Nezemru já od práce,
nezahynu bídou,
nezalknu se v oprátce,
skončím sifylidou
Nezemru já u holky
ani na silnici
Zemru volky nevolky
klidně v nemocnici.

Nezískal jsem za živa
lásky skutky svými.
Jeptiška jen šedivá
oči zatlačí mi.
Nad mou mrchou stáhne clown
tvář svou smutnou masku:
"Zemřel tady vilný Faun
na nešťastnou lásku."

Přetékaající pohár

Já držím pohár ve své dlani.
Je zpěněný a přetéká.
Já držím pohár ve své dlani,
Jenž čeká na rty člověka

Já držím pohár ve své dlani,
Jenž čeká na rty člověka.
Já držím pohár ve své dlani:
své srdce, které přetéká.

Jenž čeká, zdali víno jeho
se do brázd vyschlých rozleje,
na snivých květech v jiných světech
zda zavěsí své krůpěje

pískat si, jak mi zobák narost,
vínem si spláshit z čela starost,
svůj život rychle utratit,
nic nezískat, nic neztratit.

To je teď celá moudrost moje

To je teď celá moudrost moje:
Milovat hlučnou vřavu boje,
za nocí vnikat do snů žen
a trochu býti zadlužen,
Jenž čeká, zda se sehnou květy
Pod onou tíží ku zemi.
Jenž čeká, zdali jiné světy
Rozzáří svými vůněmi.